

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

2. De Im[m]unitate Ecclesiastica Reali à Tribustis &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

hui extrahentes, item qui extrahere conantur & attentant, vel quicunque cooperantur, aut qui extractum requisiti non restitunt Ecclesie vel loco, unde extractus est, non modò committunt duplex peccatum grave, sacrilegij, & iniustitiæ, sed etiam incurrunt poenam excommunicationis, & quidem defecto latæ sententiæ, reservatam, à qua non sunt absolvendi, donec Reum restituerint, & Ecclesiæ satisfecerint. Sumuntur hæc ex can. 6. §. 10. 39. canj. 17. q. 4. Constitut. Gregor. cit. cum declar. Clem. VIII. Concordat communis. Præter hanc poenam de Jure Canonico potest injungi multa pecuniaria ad 900. solidos, & poenitentia publica. can. 20. 21. caus. 23. q. cit. quamvis non sit in usu; de Jure Civili autem statuta est poena capitalis & ultimum supplicium in eos, qui Reum indebito extrahunt cum effectu ex loco sacro. l. 2. §. 6. C. de his, qui a d. Ecc. confug. sed hæc poena iterum in usu non est, & poenitentia hujus criminis relinquatur foro Canonico, sicut cognitio & judicatio. Oppones. In Extrav. 3. Comm. de poenit. §. re- servat. reservatur Pontifici offensa & violatio Ecclesiasticæ libertatis. Et Bulla Gregoriana superius cit. decernit poenas in violatores asyli, quæ in Bulla Cœnæ statuuntur contra violatores immunitatis Ecclesiasticæ: sed isti incur- runt excommunicationem, Papæ reservatam: ergo. Immunitas localis non comprehen- ditur in rigore nomine libertatis Ecclesiasticæ, utpote quæ non ad loca, sed ad personas Ec- clesiasticas propriè refertur. Gregorius qui- dem statuit easdem poenas & censuras, quas Bulla Cœnæ, non tamen qualitatem censura- rum, nempe reservationem, quæ, si non ex- primatur, non videtur inducta; cum in odio- lis non debeat fieri extensio ultra id, quod ex- pressum est. Interim ajunt, praxim, & sty- lum Curie Romanæ stare pro sententia op- posita, cui menolim opponere.

§. II.

De Immunitate Ecclesiastica Reali à
Tributis &c.

Ciendum 1. Immunitatem Realem esse privi- legium, quo res & bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, exempta sunt ab oneribus, nempe pensionationibus, tributis & exactionibus, Magistratui Sæculari præ- standis. Hæc res & bona vel pertinent ad ipsas Ecclesias & loca Religiosa, ac vocantur Ec- clesiastica, sive sint mobilia sive immobilia, quo- rum aliqua sunt benedicta, vel consecrata, vel instrumenta Divini cultus, ut ipsæ Eccle- siæ, calices, paramenta sacra &c. alia verò non, ut prædia, fundi, redditus annui, pecu- niæ &c. Velspectant ad personas Ecclesiasti- cas, & hæc rursus sunt in duplici differentia; aliqua enim sunt Patrimonialia, seu acquisita titulo temporali ac profano, v. g. ex heredi- tate, donatione, emptione, arte, labore ma- nuum &c. Alia autem Beneficialia, vel Cle- ricalia, nempe titulò spirituali acquisita, uti sunt redditus beneficiorum, stipendia Missarum, redditus stolarum &c.

Sc. 2. Onera, quæ imponi solent, referri ad 26 triplicem classem: nam alia sunt personalia, quæ personis subditis imponuntur sine respectu ad eorum bona, & consistunt vel in labore per- sonali, uti est tutela, curatela, opera, seu angaria & parangaria, Fron- Dienst / Scharwerk &c. vel in solutione alicujus cer- tæ pecuniæ singulis capitibus imposita, uti ca- pitatio, Kopfsteuer / &c. 2. Realia, quæ ipsis rebus seu bonis imponuntur sine respectu ad personas ea possidentes, v. g. agris, fundis, domibus &c. atque Tributa appellantur. Huc videntur referendæ Accisa, die Aufschlag / quæ imponuntur rebus usu consumptilibus, venditis vel vendendis, vino, cerevisiæ, car- nibus &c. Item indebita, Unab- Gelter, quan- do nimirum præter accisas, vel gabellas pe- cuniarias de potentis, v. g. vino, & cerevi- siæ, certa quantitas, v. g. de singulis urnis 6. mensuræ, Principi vel Magistratui Sæculari pendenda est. 3. Mixta, quæ nimirum vel exi- gunt laborem personalem & simul sumptus, uti est ire ad bellum proprijs sumptibus, vel imponuntur subditis cum respectu ad ipsorum bona aut fructus annuos, seu imponuntur per- sonis propter res, adeoque personis immedia- tæ, rebus mediatæ, uti sunt collectæ, seu con- tributiones, Steuer und Anlagen / vectiga- lia Zoll / portoria, Mauth / & prestationes teloniorum; quæ enim bona in terra in vel exportantur, pro ijs propriè Zoll / & quæ trans- feruntur per aquas, exacta pro illis propriè Mauth appellantur. Huc refer pedagia, quidagiam, Werstgelter / pontenagia Bruckens- Gelter / pontivegia, Orphar / seu überfuhr- Gelter / quæ petuntur à transeuntibus per vias, pontes fixos, vel pensiles seu navigia; item vectigal delapidationis, Pfaster- Zoll. Alij hucusque dicta onera vocant genericè Tributa, & dividunt in realia, personalia, & mixta, eum in modum, quo nos onera, & no- rant, Collectas à Tributis differre per hoc, quod collectæ non habeant certam ac annuam præ- stationem & pensionem seu pensionationem, sed incertam ob necessitatem occurrentem earumque impositionem fieri ob causam non ordinariam, sed extraordinariam; hinc etiam extraordinarie pensionationes vocantur.

Sc. 3. Tributa & Collectas per Magistra- tum sæcularem exigi posse à membris Com- munitatis quadruplici titulò. 1. Titulò domi- nij particularis, ut si bonum vel prædium Ca- merale Principis fuit alijs concessum quoad utilitatem retentò dominio directò, uti con- tingit in Feudis. 2. Titulò pacti & reservatio- nis, ut si quædam bona alijs donantur, vendun- tur &c. cum reservatione pensionis aut præ- stationis vel annuæ, vel solvendæ pro occu- rente necessitate. In utroque casu hujusmo- di bona sunt quodam onere reali gravata, & tertio, v. g. Principi, vel Magistratui obligata. 3. Titulò impensarum, quas exigunt opera pu- blica vel faciendæ vel reparandæ, in commu- nem singulorum membrorum communitatis vel reipublicæ usum, utilitatem, aut securi- tatem redundantia, uti sunt fontes, pontes, aquæ.

agueductus, moli &c. 4. Titulo jurisdictionis, quam obtinet Princeps vel Magistratus in membra Reipublice tanquam in subditos in ordine ad eos gubernandos per leges & precepta, judicandos, defendendos &c. Jam videndum, utrum & quando Princeps vel Magistratus secularis tributa aut collectas præstendere possit ab Ecclesiis & personis Ecclesiasticis. Prius tamen advertendum, alia tributa vocari & esse antiqua, quæ nimirum bonis Ecclesiarum aut personarum Ecclesiasticarum jam antiquitus, & antecedenter, quam ad illas pervenerunt, erant imposita: alia autem nova, quæ nimirum imponuntur, quando vel res temporales in illas transferuntur, vel primum, postquam in dominio Ecclesiarum vel Ecclesiasticarum personarum jam sunt constitutæ.

8. Dico 1. Clerici & personæ Ecclesiasticæ sunt immunes ab oneribus seu muneribus & obligationibus personalibus, & quidem 1. ab illis, quæ imponuntur à Laicis, uti est census personalis seu capitatio, Kopf-Steuer / Leib-Steuer / viatica & telonia personalia seu personis imposita, ire ad bellum, vel agere vigiliis, præbere militibus hospitium in suis ædibus, præstare angarias & parangarias seu operas, Scharwerden / Fron / Dienst verrichten / ita ut nec per alios suis sumptibus ad id teneantur. 2. A muneribus sordidis, uti est mundare cloacam, fodere arenâ, aliisque statum suum dedecentibus. 3. A muneribus honorificis, & indifferentibus, uti est regere civitatem, agere Tutorem vel Curatorem &c. nisi hæc ultro velint suscipere. Adeoque quoad ista omnia gaudent immunitate personali, sicut gaudere diximus quoad forum Judiciale Laicæ in Lib. II. tit. II. de Foro Compet. Ita communis desumpta ex c. 1. h. t. in 6. c. 4. de Censib. in 6. can. 40. §. placet. caus. 16. q. 1. can. 19. caus. 23. q. 8. l. 1. 2. 6. 7. 10. l. 17. l. 52. §. Auth. item nulla. C. de Episc. & Cleric. Ubi verò necessitas publica exigeret, & Laici soli non sufficerent ad agendas excubias, hospitalitatem militum &c. possent quidem hæc onera imponi etiam Clericis, at non nisi approbante Episcopo. c. 2. h. t. cum tali casu non imponeretur à Laicis per modum jurisdictionis.

9. Dico 2. Bona temporalia Ecclesiarum, & patrimonialia Clericorum, non sunt exempta à tributis Principum & Magistratum secularium antiquis, titulo dominij, vel pacti aut reservationis impositis, si nempe illa bona onere reali perpetuo fuerunt prius jam obligata. 2. Neque à novis, quæ titulo pacti imponuntur tempore, quo transferuntur actu in Ecclesias vel personas Ecclesiasticas. Ita communis. Pars prior sumitur ex can. 22. caus. 23. q. 8. quia res transit cum onere suo reali. c. 5. de Pignor. & quia, si res cuidam tertio prius perpetuo sub tali onere fuit obnoxia, transferens eam non potuit transferre in Ecclesiam sine illo onere; cum nemo possit plus juris transferre in alium, quam ipse habeat. c. 79. de R. l. in 6. Pars posterior patet inde, quod quilibet rerum suarum moderator & arbiter sit, conse-

quenter jus habeat res suas in Ecclesiam transferendi cum vel sine onere, cum vel sine reservatione aliqua, etiam in loca pacti hujusmodi pacta servari volunt SS. Canon. c. 4. de condit. apposi. cap. 6. de donat. cap. 20. Jur. Patr. Dixi autem 1. Bona temporalia, sunt fundi & prædia &c. nam sacra, & alia benedictione aut consecratione affecta, ut Ecclesiæ, & Cæmeteria, Monasteria, & alia loca Religiosa, item Calices & Paramenta &c. ab omni seculari exactione esse immunes sentiunt omnes Catholici; quia sunt extra commercium humanum, nec proventus temporales aut usum pretio æstimabilem habent. 2. Patrimonialia Clericorum; nam beneficia titulo spirituali aut sacri ministerij acquiruntur immunitate esse omnes clamant; quia titulus quam personæ à potestate Laicæ exemptæ sunt. Idem dicunt de Decimis, in taxationem Ministrorum Ecclesiæ ordinantur.

Dico 3. Eadem bona stabilia Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum sunt exempta à tributis & collectis Laicorum novis, quæ contingunt titulo jurisdictionis. 2. Probatur tamen non ab antiquis, quæ jam prius, quæ ad Ecclesias per venerunt, dictis bonis sunt certo & stabili modo imposita eodem titulo jurisdictionis. Pars 1. vix negatur à lo orthodoxo, ac desumitur ex c. 4. de Cens. in 6. c. 4. 7. X. §. c. 1. in 6. h. t. Clem. un. eod. tit. 159. Urbani VIII. quæ incipit Romanus Pontifex, edita ann. 1641. Accedit Auth. in nulla C. de Episc. & Cleric. quæ Constitutio peratoria, continens favorem Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum, quia ab Ecclesia fuit acceptata, à Principe Laico non amplius revocari potest; eod quod Ecclesia non sit subjecta. l. sicut initio. §. C. de Oblig. & Act. Ratio est, quia Laicis nulla est jurisdictio in Ecclesias & dictas personas, quæ tamen has immediate & propriè, in res verò medietè & improprie, exerceretur per exactionem tributorum; cum solæ personæ sint capax imperij & jurisdictionis. Pars 2. magis est contraria; contrarium enim tenent Suar. Gambrez, Felin. Tanner. Less. Pirhing, Wetsch. & novissimè P. Söll, qui in tract. de Tribus, p. 1. c. 3. à n. 174. disertè & zelose perorat pro opposita sententia ex fundamentis omnino gravibus; pro nostra verò stant Panormit. in c. 4. h. t. n. 16. §. in c. 1. de Cens. in 6. & cum Innoc. Joan. Andr. Archidiacon. aliisque compluribus Wagnerck in c. 1. h. t. in 6. ad verba, legimus hæcenus acquisitis &c. Engel h. t. n. 25. ubi etiam sic intelligit Laymannum l. 4. tit. 3. c. 6. n. 3. 4. 6. Faver Molina tr. 2. d. 672. n. 3. alij, qui generaliter bona Ecclesiasticorum tenere quodam reali, antequam ad illos pervenissent, gravata transferri docent, abstrahendo, an publica auctoritate Magistratus, vel conventionem privata, illud sit antequam impositum. Prob. 1. Exrecepto brocardico ex c. 5. de Pignor. §. l. 20. §. 1. ff. de acquit. rer. domin. desumpto, res transit cum onere suo. 2. Ex reg. Juris 79. in 6. nemo potest plus juris in alium transferre, quam ipse habuit; ergo, quando

bona, quæ quis transfert in Ecclesias, vel Ecclesiasticos, prius erant obnoxia oneri reali, auctoritate & lege Magistratûs Sæcularis imposito, non potest transferre sine tali onere, nisi Magistratus vel Princeps ipse illud aufert, vel cedat jure suo: quod quidem olim in ipsius fundationibus passim fieri consuevit, non item hodie, ubi multum remisit Zelus sanctus. Ex praxi, vigente saltem extra Italiam, quam & nos experimur in Germania: consuetudo autem est optima dubij Juris interpretis. Ex c. 1. de Cens. ubi id clarè innui putat Paternus. Ex c. 21. 22. caus. 23. q. 8. ubi Urbanus Papa ait: de exterioribus suis, quæ palam oculis apparent, Ecclesia tributum reddit -- quod constitutum antiquitus est, pro pace & quiete, quia nos tueri & defendere debent, Imperatoribus solvendum est.

Oppones contra 1. partem 1. Principes sæculares non exigunt tributa ab Ecclesijs & Clericis absolute, sed intuitu bonorû ad ipsos delictorum, quæ sita sunt in ipsorum territorijs: ergo etiam nova rectè exigunt, vel antiqua augent. 2. Ecclesiæ & Clerici acceperunt sua bona à Laicis: ergo æquum est, ut inde Laici solvant tributa, quæ ex communi necessitate de novo petuntur. 3. Nova tributa non exigunt Laici titulò jurisdictionis, sed protectionis: ergo jure exigunt. 4. Leges Civiles, uti c. 1. de SS. Eccl. §. l. 3. c. de Episc. & Clericis statuunt, ex bonis patrimonialibus Clericorum solvenda esse tributa. Contra 2. partem oppones 5. Quando fundus transfertur in Ecclesiam, cessat ratio adæquata exigendi tributa, prius imposita titulò jurisdictionis, cum cesset subiectio talium fundorum respectu Magistratûs Laici: ergo. 6. Quando dispositio venit in eum statum, à quo initium ducere non potuit, evanescit. l. 98. pr. ff. de V. l. 8. §. 1. ff. de R. l. fed. quando fundus transfertur in Ecclesiam, exactio tributorum venit in eum statum, à quo initium ducere non potuit: ergo. 7. In c. 12. de reb. Eccl. alien. dicitur, quod Laicis nulla potestas competat de rebus Ecclesiæ disponendi: & in c. 1. h. t. in 6. prohibentur Laici quascunque exactiones imponere Ecclesijs vel personis Ecclesiasticis. Similia habentur c. 3. eod. in 6. Clem. un. eod. c. 4. de Cens. in 6. fed hi textus, cum generaliter loquantur, nullam omnino Laicis potestatem de rebus Ecclesiæ quibuscunque exactiones quascunque faciendi permittentes, etiam generaliter intelligendi sunt, etiam de tributis antiquis ea potestate jurisdictionali olim impositis.

R. ad 1. per hoc, quod bona Ecclesiarum & Clericorum in territorijs Principum sæcularium sita sint, non subiecta sunt eorum jurisdictioni, ex qua petuntur tributa nova: unde in d. c. 1. h. t. in 6. expressè ipsis prohibetur exactio pretextu bonorum. Ad 2. N. Conf. postquam enim ad Ecclesias & Clericos sine onere translata sunt, mutarunt qualitatem, & exemptionem consecuta sunt. Ad 3. Titulò protectionis non potest exigì tributum, sed potius merces vel remuneratio, quæ tamen non necessariò est pecuniaria, sed etiam esse

possunt preces, ministeria sacra & spiritualia, quibus abunde compensatur protectio. Ad 4. Leges Civiles circa bona Ecclesiastica sunt invalidæ propter defectum jurisdictionis in ferente. Imò si fuissent aliquando validæ, quod tamen nullatenus conceditur, revocatae rursus fuere per Auth. Item nulla c. de Episc. & Cler. Ad 5. N. Ant. nam ratio adæquata solvendi tributa antiqua non in sola subiectione fundatur, sed in facta semel impositione oneris tempore, quo & bona, & persona, quæ possedit, erat subiecta, quam subiectionem supponit quidem dicta impositio in fieri, non tamen in conservari: hinc onus reale prius impositum transit quidem ad quemvis possessorem, uti servitus rei semel imposita tempore, quo erat subiecta & res & persona eam possidens, de novo tamen imponi non amplius subiectis nequit. Ad 6. dist. Ma. evanescit in casu, quo perseverantia dispositionis dependet à negatione statûs illius tanquam à conditione. trans. Ma. si non ita dependeat, uti revera exactio tributorum non dependet, si fundus tributis oneratus deveniat ad Ecclesiam &c. N. Ma. Et hinc in §. 14. Inst. de Legat. habetur contrarium, quod nempe semel utiliter constituta persistere possunt, licet in statum deveniant, à quo initium ducere non poterant: sic servitus semel imposita rebus, adhuc subiectis, transit cum re ad Ecclesiam, non subiectam, quia impositio non pendet ab hac conditione, nisi res ad Ecclesiam deveniret: sic Matrimonium perseverat cum uxore, licet hæc postea incidat in amentiam, ac in talem statum deveniat, in quo contrahi non poterat. Quin imò regula 85. in ff. §. 1. contra nos citata clarè nobis faver, his verbis: non est novum, ut, quæ semel utiliter constituta sunt, durent, licet ille casus existeret, à quo initium capere non potuerunt. Ad 7. N. Min. licet enim, utpote generaliter loquentes, intelligendi sint generaliter, non tamen quacunque generalitate, sed solum ea, quæ respicit omnia tributa nova. Restrangendi autem ad hæc, & non extendendi ad antiqua, ratio petitur partim ex nostris probationibus, & consuetudine, Juris optima interprete, partim ex c. 1. cit. ubi tantum videtur prohibita impositio tributorum, non verò exactio jam prius impositorum, partim ex Auth. cit. ubi expressè est mentio de oneribus novis.

Dico 4. Ecclesiæ quoad sua bona tempora-32 lia, & Clerici quoad patrimonialia, sunt exempti ab omnibus oneribus mixtis, qualia sunt non tantum tributa, & collectæ seu steuræ vel contributiones novæ, sed etiam gabellæ seu accisæ & indebita, vectigalia & præstationes teloniorum: exceptis tamen quibusdam casibus, quos postea referam. Ita communis DD. desumpta ex c. 4. de cens. in 6. Clem. fin. eod. Auth. Item nulla cit. Suffragatur praxis, etiam A catholicorum Imperij Statuum teste Knipschild de Jurib. & privil. Imper. Civit. l. 2. c. 18. apud Illusterrimum Baviaræ Cancellar. L. B. Schmid Semicent. 2. Controv. 19. n. 10. qui n. 5. seqq. Jus Bavaricum, quod adversari videtur quoad bona patrimonialia Clericorum, ex-
pli:

plicat, & cum communi sententia, quæ ipso teste tam ex Legibus quam ex SS. Canon. bona Clericorum patrimonialia docet esse immunita, præsertim mobilia, conspirat. Prob. 1. ex *citt. jur.* 2. Exactio collectarum, vectigalium, gabellarum &c. fundatur activè in jurisdictione, & passivè in subjectione: sed Laicis nulla est jurisdictio in Ecclesias & Clericos, eorumque bona, tanquam subjecta: ergo. Oppones 1. Laici jubendo, ut de rebus usu consumptibilibus vendendis vel venditis, v. g. vino &c. solvantur gabellæ & accisæ, statuunt de rebus, quas Laici vendunt sive Clericis, sive Laicis, suæ jurisdictioni subjectis, & eò collimant, ut consulant necessitati publicæ, non ut præjudicent libertati Ecclesiasticæ: ergo licitè statuunt. 2. Talis lex vel statutum dirigitur ad solos Laicos venditores, neque intendit obligare Clericos, ut ipsi eodem pretio res distrahant proprias, aut à Laicis emant merces onere gabellario affectas: ergo eorum libertati non præjudicatur. 3. Si tale statutum foret contra immunitatem Ecclesiasticam, tunc ideo, quia indirectè nocet Clericis: sed hæc ratio probaret nimium, nempe etiam Legem, quæ certas personas reddit inhabiles ad donandum, testandum &c. ferri à Laicis non posse, quia tales personæ non possent esse liberales in Ecclesias & Clericos, & sic noceretur ipsis: item sequeretur, nec vectigalia, à mercatoribus solvenda, posse imponi, cum rerum pretia hoc modo augeantur, & sic noceretur emptoribus Clericis. R. cum hæc argumenta solum eò colliment, quòd Clerici teneantur communi pretio, quod exigunt Laici pro rebus, quas gabellis à se solvendis subjectas vendunt mensuratim, v. g. vinum, cerevisiam, carnem &c. hujusmodi res emere, non verò, quòd Clerici de rebus proprijs, quas vendere volunt, debeant gabellasolvere, ijs me non oppono; cum sic non lædatur immunitas Ecclesiastica; eò quòd hæc impositio nec indirectè feratur in Clericos, sed in venditores Laicos, tametsi per accidens involvantur Clerici. Vid. Molina d. 663. n. 5. An verò illæ accisæ, quæ petuntur ab ijs, qui potulenta ex vicinis provincijs, v. g. ex Suevia vel Tyroli in Bavariam invehunt pro se & familia sua, etiam peti possint à Clericis, dubium est, quod Cancellar. Schmid *Controv.* 24. n. 13. non audet decidere. Ego nihil hæsitans decido. In eadem Bavaria Clerici sunt immunes ab *indebitis*, *Umbgelt* / quorum nomine Monachij de singulis urnis vini & aliorum potulentorum 6. mensuræ à Principe, & aliæ 6. à Statibus Provincialibus exiguntur. Cancellar. *citt.* 2. *Landrecht. Erbsährte Landsfreyheit part.* 3. art. 1.

33 Casus autem excepti sunt. 1. Si Clericus exerceat nundinationem vel negotiationem propriè talem, seu si res emat, ut eas non immutatas carius vendat, ac lucri causâ aliò transferat: iste enim obligaturolvere vectigalia, portoria, gabellas &c. c. 4. *citt.* neque opus est, ut talis prius moneatur. per c. *citt.* Molina d. 342. n. 5. Vid. Tit. L. Ne Clerici vel Mo-

nachi. 2. Si res, cui imponuntur onera, sit Principe vel Domino sæculari concessa in feodum Ecclesiæ vel personæ Ecclesiasticæ. Si collectæ, vectigalia &c. exigantur propter communem necessitatem vel utilitatem, respicientem tamen commodum & bonum singulorum Republicæ membrorum, ut dicitur Mol. d. 672. n. 4. *conclus.* 2. Pirh. Schmalgen: cum, qui sentit commodum, sentiat onus. c. 55. de R. J. in 6. & tales præstationes exigantur in signum subjectionis tanquam subditis, sed tanquam impensæ ad procurandum commune bonum, vel averendum malum. Patebit magis ex Assertionem leg. 4. exigantur ob extraordinariam necessitatem vel utilitatem publicam, non singulorum procuratorum, sed totius Republicæ vel Civitatis quæ talis, vel Principis, ad quod procurandum vel malum averendum sufficiunt facultates Laicorum; tunc etiam ab Ecclesiasticis contributio peti quæ potest, at non sine consensu Pontificis, vel periculum est in mora, Episcopi cum Clericis arbitrantur de necessitate & sufficientia, ut colligitur ex c. 4. § 7. h. i. eò quòd nulla sit jurisdictio in personas Ecclesiasticas. Si autem Papa, vel urgente periculo Episcopus, prius cognita causâ & facta determinatione, quantum in necessitate vel utilitate publica, Clericis & Laicis communi, à Clericis contribuendum sit, consensum dederit dare tenetur, si facultates Laicorum non sufficiant exactio harum præstationum, & Clericorum eas negantium coactio, non à Laicis sed à Superioribus Ecclesiasticis faciendæ, cum non ut debitum, sed ut beneficium considerari debeat. per c. 4. § 7. *citt.* Molina *citt.* *conclus.* vel eventu 4. 5. Si Pontifex Principi Sæculari iusta de causa concedat penitentes petere à personis Ecclesiasticis. 6. Si nundator Ecclesiarum &c. in prima fundatione cum consensu Episcopi sibi reservavit jurisdictionem impropiam in bona Ecclesiæ donata, seu jus eis imponendi collectas &c. sive ordinarias sive extraordinarias.

Oppones 1. Si Clerici & Religiosi non possint à Magistratu Sæculari absque consensu Papæ vel Episcopi collectis onerari in publica necessitate, neque sine dicto consensu poterunt tempore famis vel caritatis annonæ cogi ad vendendum iusto pretio frumentum vel alia victualia: neque visitari eorum horrea & granaria: sed hoc est absurdum, imò contra Jus Naturale, quod dicat, privatum esse possidendum commune bono, & utique Clerici graviter peccarent tali casu non succurrendi communitati per venditionem victualium. 2. Gravis, vel extrema saltem, necessitas tribuit jus auferendi bona temporalia à quocunque, etiam nemine consulto: ergo. 3. Qui sentit commodum, sentiat & onus: sed personæ Ecclesiasticæ sentiunt commodum ex felicitate communitatis: ergo & onus in illius angustijs sentire debent. 4. Inconveniens est aliquamembra esse exempta à communibus oneribus, & turpis est pars toti non congruens.

Item 40. §. placet cons. 16. q. 1. eximuntur qui-
dem Ecclesiæ à tributo, sed cum limitatione,
ut quod advenit necessitatis sarcina repentina
populo: ergo in necessitate communi non
eximuntur, & opus non est novo consensu Pa-
pæ, cum eum jam dederit in Jure. §. ad 1. C.
Alia. N. Min. nam absurdum non est aut contra
Jus Naturale, sed valde conveniens, ut petat-
ur consensus Magistratus Ecclesiastici, cui
personæ cum bonis suis subiectæ sunt. Aliud
foret, si necessitas urgentissima instaret, &
Magistratus Ecclesiasticus adiri non posset, vel
alitus & debite requisitus nollet consentire, &
ac personæ Ecclesiasticæ ex avaritia lucre-
rentur: tunc enim, non potestatur juris-
dictionis, sed jure defensionis communitati
occurrere liceret meliori, quo fieri posset,
modo ex bonis Ecclesiarum & Clericorum.
Ad 2. Etiam in tali necessitate, si fieri possit,
debite requirendus est consensus legitimi Su-
perioris; cum nulla necessitas conterat juris-
dictionem incapaci: si autem is adiri nequeat,
locum iterum habet jus defensionis, ut di-
ctum. Ad 3. Nihil adhuc iusta causa, cur exi-
matur ab onere. C. secus. N. Ma. Ad 4. Im-
punitis Clerici tenentur soli ad Subsidiū cha-
ritativum Episcopis præstandum, si petatur,
non obstante, quod etiam Laici sint membra
Ecclesiæ loci. Dein Milites & Magistratus
etiam sunt membra communitatis, & tamen
propter alia obsequia, quæ præstant Reipu-
blicæ, sunt exempti à communibus oneribus.
Atq. illud à Gratiano est desumptum ex Jure
Civilis, nempe ex l. 5. C. de SS. Eccl. ideo aucto-
ritatem non habet in re, circa quam nihil pot-
est disponere Jus Civile.

§. Dico 5. Personæ Ecclesiasticæ non sunt im-
munes ab onere concurrendi ad opera publi-
ca, seu publicè necessaria aut utilia, vel con-
stituenda vel reparanda, quorum usus & com-
modum immediate ad singulos, Clericos æ-
quæ ac Laicos pertinet, & quidem probabili-
ter etiam inconsulto Papâ vel Episcopo. Mo-
tina cit. d. 672. conclus. 3. Pirh. h. n. 79. Carol.
de Grassis de Effectib. Clericat. effect. 3. n. 200.
§. 4. Ratio, quia æquitas naturalis imò taci-
tum pactum postulat, ut omnes & singuli, si-
ve Clerici sint sive Laici, iusta proportionē
contribuant, qui ex ejusmodi operibus com-
moditate perfruuntur, & ut indemnitas Prin-
ceps vel Magistratus, qui ejusmodi opera ex-
struunt vel reparant. Quippe tales contri-
butiones non petuntur titulo jurisdictionis,
sed præstentur titulo impensarum, quas
faciunt cives in rem suam, & commoditatis in
singulos immediate redundantis causâ, v. g.
si reficiendæ sint viæ, pontes, fontes, muni-
cipalitates, si effodiendus vel purgandus sit puteus
communis, si aquæ ductus faciendus ad irri-
gandos agros, si ripæ adversus vim fluminis
muniendæ, si excubiet tempore pestis agendæ
&c. Quapropter si ob tales fines exigantur
collectæ, pedagia, pontenagia, pontivegia,
vestigal delapidationis &c. personæ Ecclesi-
asticæ non sunt immunes. Modò (quod bene
notandum) nihil petatur quæstus causâ, infe-
Lib. III. R. P. Fiebler.

rendum ærario publico, vel ad solvenda de-
bita communitatis, vel ad sufferenda Reipu-
blicæ onera publica, vel ad conservandū ipse-
dorem Domus aut Familiæ Principis &c. hæc
enim curare & procurare ad solos Laicos spe-
ctat. Cancellar. Schmid Contr. 20. n. 9.
Idem videtur dicendum, siquid petatur ad
propugnacula urbium & munitiones constru-
endas, quia hujusmodi spectant communita-
tis quæ talis securitatem, & ad ea titulo juris-
dictionis sunt exactiones.

Oppones 1. Necessitas communis non tri-
buit Laicis jurisdictionem in Clericos: ergo
ob communem necessitatem & opera publica
nihil à Clericis præstendi potest per Principes
& Magistratus Laicos. 2. Ob communem
necessitatem nequeunt Laici à Clericis exige-
re tributa personalia aut mixta: ergo neque
contributionem ad refectorem viarum, ponti-
um &c. licet urgeat communis necessitas. 3.
In c. 2. §. 7. h. t. videtur asseri, tum demum
Clericos obligari ad opera publica contribuere,
quando Episcopus cum Clero arbitratus
fuerit, necessitatem vel utilitatem publicam
urgere, & propter quorundam imprudentiam prius
consulendum esse Romanum Pontificem: & quia
hæc præsumptio fundatur in periculo univer-
sali ac morali imprudentiæ, ne Clerici immo-
deratis exactionibus onerentur, semper erit
recurrendum ad Pontificem, licet in particu-
lari casu videatur non esse periculum. 4. In
c. 2. cit. expresse loquitur Pontifex de fossariis
& expeditionibus: ergo loquitur de operibus
publicè necessariis vel proficuis. 5. In c. 7. cit.
succenset Pontifex Rectoribus Civitatum,
qui Clericos onerant vel tallijs, vel collectis,
vel contributionibus alijs: ergo omnes omni-
no tallias & collectas reprobat se inconsulto,
consequenter & illas, quæ propter opus publi-
cè necessarium vel proficuum exiguntur. 6.
Ergo, quod æquitas naturalis postulat, ut ad
opera publica Clerici contribuant, non tamen
postulat, ut contribuant independentem ab ar-
bitrio Episcopi & inconsulto Pontifice: ergo
potuit Pontifex requirere etiam ad illa arbi-
trium Episcopi & suum consensum. Confirm.
contributio imperata per Laicos est obnoxia
periculo peccati: ergo potest Papa, & consen-
sus est adhibuisse cautelam, requirendo ne-
cessitatem sui consensûs.

R. ad 1. disting. Cons. nihil præstendi potest
titulo jurisdictionis vel imperij. C. Cons. titulo
expensarum in propriam singulorum utilita-
tem factarum vel faciendarum; aut titulo pa-
cti taciti saltē. N. Cons. Ad 2. N. Cons.
§. parit. quia tributa personalia & mix-
ta semper exiguntur à subditis, quales nec in
communem necessitatem sunt Clerici respectu Lai-
corum; concursus autem ad expensas in ope-
ra publica, æqualiter omnibus utilia, non à
subditis, sed à membris communitatis quæ tali-
bus, & æqualem utilitatem percipientibus;
præstentur, imò vi pacti, vel sub conditione,
si uti velint publicis operibus, nec ab eorum
usu excludi; cum utique nemo possit obligare
Principes, & Laicos communitatis cives, ut
Ter-

tertio profint, pontes exstruant, vias reparent &c. ex suis tantum medijs. Ad 3. Utrumque c. loquitur de collectis potestate Regia ad sufferenda Reipublicæ communia onera impositis vi jurisdictionis, non de illis, quæ prætentur titulo impensarum propter opera publicè necessaria vel utilia singulis immediatè, ac fundantur in æquitate & Jure Naturali. Ad 6. dist. Ant. loquitur de fossatis & expeditionibus, ad quas tamen concurrere tenentur subditi autoritate Regia. trans. Ant. de quibuscunque, ad quas concurrere tenentur cives ex æquitate Naturali vel pacto, vel titulo expensarum. N. Ant. Ad 5. dist. Conf. ergo reprobant omnes omnino collectas, in potestate Principum secularium fundatas. C. in alio principio, puta æquitate naturali &c. N. Conf. Ad 6. Indè plus non eruitur, quam quòd potuisset Pontifex etiam pro casu, quo propter opera publica fontium, pontium, viarum, murorum &c. Clerici collectantur, decernere necessitatem requirendi arbitrium Episcopi & consensum Papæ, non verò, quòd de facto requisiverit. Unde, quamdiu ex Jure non ostenditur necessitas requirendi Episcopum & Papam in contributione ad memorata opera publica, tamdiu non malè negatur.

37 Dico 6. Violatores immunitatis Ecclesiasticæ realis, h. e. quicumque Laici, etiam Imperatoris aut regalis Dignitatis, tributa, tallias, collectas, & exactiones alias per se vel per alios, directè vel indirectè, imponunt Ecclesijs aut Ecclesiasticis personis aut bonis earum, vel ab eis exigunt extra casus, in quibus id permissum esse docuimus, non modò gravissimè peccant peccatò sacrilegij & injustitiæ, sed etiam tenentur restituere omnia, tanquam injustè acquisita, ac ipso Jure & facto incurunt excommunicationem, reservatam Summo Pontifici extra articulum mortis, nec ab ea absolvi valent, nisi præstita satisfactione etiam ex proprijs, si nequeant ex bonis communis, aut nisi saltem cautionem de satisfaciendo præstiterint etiam in articulo mortis constituti, si eam præstare possint; secus, sufficit firmum propositum satisfaciendi ac promissio standi Ecclesiæ mandatis. c. 4. § 7. h. t. c. 4. de cens. in 6. Clem. un. § Extrav. Quod olim. h. t. int. comm. Bulla Cæne, & Bulla Romanus Pontifex Urbani VIII. cit. in qua ultima etiam reprobatur consuetudo immemoralis, prætextus privilegij Apostolici, & prætextus non factæ promulgationis, aut receptionis Constitutionum Apostolicarum.

38 Quæres adhuc, quo Jure, Divino, an Ecclesiastico tantum, res & bona Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum exempta sint ab oneribus, tributis, exactionibus Laicorum? R. non tantum Jure Ecclesiastico, uti ex hucusque dictis patet, sed etiam Divino, saltem in thesi & accessoriè ac in consequentiam. Quoad ipsas Ecclesias & templa, item quoad res benedictione vel consecratione affectas, cultusque Divino peragendo deputatas vix est controversia: quoad bona temporalia pro dote Ecclesiis assignata, vel ministris Ecclesiæ

obvenientia propter obsequium spirituale, quæ beneficia vocantur, satis quoque certum est: quoad alia verò bona temporalia Ecclesiarum, & bona patrimonialia Clericorum, non conveniunt DD. Sed nostra responsio probatur ex c. 4. de Cens. in 6. ibi: cum igitur Ecclesiæ, Ecclesiasticaeque persone, ac res ipsarum non solum Jure Humano, quin imò & Divino, à secularium personarum exactionibus sint immunes. -- nec exhibendum vel solvendum tallia pro rebus proprijs, quas non causâ negotiandi deferant. En! res propriæ Clericorum omnes solum exclusi, quæ negotiationis prohibita materia, immunes dicuntur Jure Divino. cedit, quòd Ator. 20. Episcopi vocantur doctores Ecclesiarum: ergo, sicut Ecclesiæ, & res illarum, Episcopis & Prælatibus Ecclesiasticis subjectæ sunt. Addidi tamen in h. e. in genere, abstrahendo à particularibus casibus & circumstantijs, uti dixi & exploravi fusiùs ad Tit. de Foro Compet. n. 18. segg. Ad didi 2. accessoriè &c. nempe propter Ecclesiæ & Ecclesiasticas personas, ad quas pertinet cùm Personalis immunitas parum profutur nisi & Realis fuisset concessa; nam jurisdictio principaliter quidem in personis, accessoriè verò & secundariò in res exercetur; quapropter si res non forent exemptæ à Laicorum actionibus, nec personæ satis forent exemptæ, cùm à personis præstanda sint tributa & collectæ rebus impositæ.

TITULUS L.

Ne Clerici vel Monachi Secularium negotijs se immisceant.

SUMMARIUM.

1. Quid veniat nomine negotiorum secularium.
2. Quid & quotuplex sit negotiatio.
3. 5. Quenam Clericis & Religiosis sit prohibita.
4. Et sub quibus penis.
6. Quenam in specie sint prohibita, quæ per ipsam.
7. Quid Juris, si bona, circa quæ negotiatur clericus, cadant in commissum.

Sciendum 1. per Negotia secularia, quæ personis Ecclesiasticis prohibentur hoc Titulo ultimo, qui respondet primo hujus Libri III. De Vita & honestate Clericorum, ibique omnia supplet, conformiter præcepto Paulino, non militans Deo implicat se negotijs secularibus. 2. Tim. 2. intelligi in genere illa negotia & officia, quæ vel valde abstrahunt Dei famulos à rebus Divinis, vel contemptum ac vilipentionem statum Clericalis & Religiosi parium, & utique minus decent, licet Laicis conveniant & per se licita sint. In specie autem ipsis prohibentur sequentia. 1. Officium Procuratoris circa res & causas Laicorum, Administratores Judicis, Vice-domini, Cancellarij, Praefecti &c. Principum secularium, & si Sacerdotes sint, quæ ejusmodi munia sublimiora suscipiunt (non tamen si tantum Procuratoris privati) ipsi facti sunt excommunicati. c. 2. 4. 5. h. t. licet